

PRIKAZ KNJIGE

Vesnica Mlinarević – Višnja Vekić-Kljaić
*Perspektive suvremenog kurikulumuma ranog
 i predškolskog odgoja i obrazovanja*
 Golden marketing – Tehnička knjiga,
 Zagreb, 2025., 175 str., ISBN 978-953-212-495-8

Knjiga *Perspektive suvremenog kurikulumuma ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja* autorica pok. Vesnice Mlinarević i Višnje Vekić-Kljaić sveučilišni je udžbenik nastao kao plod prijašnje znanstvene suradnje navedenih autorica koja se temelji na znanstvenim istraživanjima, proučavanju prakse ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja te nastavničkoj praksi u radu sa studentima na visokoškolskim obrazovnim ustanovama, a jednim je dijelom u izradi korištena doktorska disertacija Vekić-Kljaić (2020).

Knjiga je otisnuta na 175 stranica, u A4 formatu, mekoga uveza u dominantnoj ružičastoj boji koja obogaćuje vizualnu izvedbu knjige. Kreativnoj dinamičnosti grafičkoga dizajna svakako pridonose i fotografije (11) autorice Višnje Vekić-Kljaić kojima se označava kraj i početak pojedina dijela knjige, a koje prikazuju djecu u različitim aktivnostima vrtičke zbilje. Sadržaj knjige obuhvaća sljedeće: riječ autorica, uvod, pet poglavlja, zaključak, pojmovnik, literaturu, kazalo pojmova, kazalo autora te životopis autorica.

Nakon uvodnoga se dijela u prvom poglavlju obrazlaže pojam kurikulumuma s pomoću teorije odgoja i obrazovanja. Autorice razmatraju suvremeno poimanje kurikulumuma, opisuju kvalitetne kurikulume ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja u svijetu te daju prikaze kurikulumuma ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja susjednih zemalja. Poglavlje završava podrobnim pregledom odrednica strukture kurikulumuma i odrednica sadržaja kurikulumuma. Drugo poglavlje tematizira dijete i djetinjstvo kao prvu odrednicu kurikulumuma. Autorice otkrivaju poglede na dijete i djetinjstvo u okviru pedagoških koncepcija te opisuju dijete u različitim ulogama koje ono ima u odgojno-obrazovnom procesu: kao pasivni i aktivni sudionik te kao partner. U nastavku poglavlja razmatra se utjecaj teorija učenja i utjecaj neuroznanstvenih spoznaja na kurikulum ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja. Uloga odgojitelja, kao druge odrednice kurikulumuma, nalazi se u fokusu trećega poglavlja koje se bavi inicijalnim obrazovanjem odgojitelja te cjeloživotnim učenjem i profesionalnim razvojem odgojitelja. U poglavlju se uspoređuje tradicionalni i suvremeni položaj odgojitelja u kurikulumu, a posebna je pozornost posvećena autonomiji odgojitelja koja mu daje slobodu, ali traži i odgovornost za cjelokupno prilagođavanje odgojno-obrazovnoga procesa na temelju potreba, sposobnosti i razvojnih osobitosti djece. Četvrto poglavlje razmatra obilježja ustanova ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja kao treće odrednice kurikulumuma. Kulturu ustanova ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja autorice elaboriraju prostorno-materijalnim kontekstom prilagođenim djetetu, fleksibilnošću

u vremenskoj organizaciji odgojno-obrazovnog procesa, ravnopravnim položajem odgojitelja i djeteta u odnosima i komunikaciji te vrijednostima, uvjerenjima i stavovima odgojitelja. Nadalje, ustanove ranoga i predškolskoga odgoja kao zajednice učenja obilježava prije svega usmjerenost na dijete, učenje i istraživanje, timski rad, otvorenost sustava spremnoga na promjene i prilagodbe, a sve to vodi fleksibilnosti kulture ustanove koja se promatra kao organski, dinamički sustav. Vođenje kao organizacijska struktura u takvom sustavu treba se zasnivati na suradnji odgojno-obrazovnih djelatnika i ravnatelja koji se podržavaju, motiviraju i koji ostvaruju učinkovitu komunikaciju poštujući autonomiju svih koji sudjeluju u odgojno-obrazovnom procesu. Društvenim kontekstom kurikuluma ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja, kao četvrte odrednice kurikuluma, autorice se bave u petom poglavlju, navodeći ulogu roditelja u kurikulumu ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja te opisom paradigmi u društveno-političkom poimanju ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja, izdvajajući razvoju, političku i ekonomsku, socijalno-kulturnu paradigmu te paradigmu o ljudskim pravima. U završnom se poglavlju uspoređuju moderna i postmoderna perspektiva kao premisa refleksije o ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju. Kako je hrvatski sustav ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja još uvijek prožet raznim tradicionalizmima Programskoga usmjerenja iz 1991. godine, a treba ga uskladiti s novim zakonskim dokumentom, Nacionalnim kurikulumom ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja iz 2015. godine, autorice su nakon svakoga poglavlja u tablicama suprotstavile tradicionalnu i suvremenu paradigmu kojoj treba težiti.

Pojmovnik slijedi nakon zaključnih razmatranja donoseći niz ključnih pojmova pojašnjenih abecednim redom, jasnim i jezgrovitim stilom koji u znatnoj mjeri mogu pomoći čitateljima u praćenju sadržaja, a studentima u učinkovitom svladavanju studijskoga gradiva. Knjiga je nastala na temelju pregleda i istraživanja literature velikoga znanstvenog opusa koji obuhvaća 231 bibliografsku jedinicu, na hrvatskom i engleskom jeziku, a u knjizi se nalazi 25 citata. Relevantna literatura sadrži znanstvene i stručne knjige, enciklopedije, leksikone, akademske članke, mrežne izvore te zakonske akte kojima se reguliraju pojedini aspekti ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja. U svrhu zornijega praćenja teksta slijedi popis shema (6) i tablica (10) koje se nalaze u knjizi te kazalo pojmova (54) i kazalo autora (135). Knjiga završava tekstovima o profesionalnom životopisu autorica.

Pregledavajući knjigu iz perspektive suvremenih pedagoških nastojanja kurikuluma ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja, razvidno je da autorice elaboriraju osnovna obilježja kurikulumu u cilju znanstvenoga i praktičnoga osvješćivanja profesije odgojitelja te kompleksnosti i značaja integriranoga, sukonstruktivističkoga, humanističkoga i razvojnoga kurikulumu ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja. Svoje djelo autorice su usmjerile studentima ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja, stvarajući udžbenik koji će ih poticati na aktivno promišljanje o pitanjima kurikulumu, refleksiju o stručnoj praksi te osmišljavanje aktivnosti u izravnoj komunikaciji i aktivnostima s djecom tijekom boravka na stručno-pedagoškoj praksi u dječjim vrtićima. Pitanja za raspravu, koja autorice postavljaju na kraju svakoga od pet tematskih dije-

lova, mogu biti snažan poticaj i inspiracija svakom odgojitelju, neovisno o godinama radnoga iskustva, ali i motivacija za promišljanje u cilju stručnoga usavršavanja, unaprijeđivanja vrtičke prakse te kulture vrtičke ustanove. Na temelju shvaćanja kurikuluma ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja kao složenoga strukturiranog sustava autorice kreću od premise kako sadržaj i struktura kurikulumu bivaju prožeti sastavnicama kulture ustanove ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja koje se odnose na prostorno-materijalno okruženje, organizaciju vremena, socijalne odnose i komunikaciju, potom na stavove, uvjerenja i vrijednosti odraslih osoba (odgojitelja i roditelja) i djece koji su zajedno dionici živoga sustava, tj. dječjega vrtića. Zaključcima o vođenju ustanove ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja kao o procesu sinergije svih njezinih djelatnika mogu se potaknuti evolutivne promjene u dosadašnjim stilovima vođenja ravnatelja javnih i privatnih ustanova ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja.

Znanstveni doprinos knjige, sveučilišnoga udžbenika, ogleda se u iluminaciji premisa kojima se osigurava konstantnost transformacije odgojno-obrazovnog konteksta i kulture ustanove te razvoja kurikulumu ranoga i predškolskog odgoja i obrazovanja. Znanstvena analiza relevantne literature ustanovila je razvidan utjecaj paradigme djetinjstva, uloge odgojitelja, društvenoga, ekonomskoga i kulturnoga konteksta te odrednica kulture ustanove na oblikovanje sadržaja i strukture kurikulumu. Relevantnost i recentnost znanstvenoga djela ogledaju se u razmatranjima pitanja kompleksnosti razvoja kurikulumu određene ustanove ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja koje je danas zasigurno jedan od najvećih izazova aktualnih pedagoških istraživanja. Aplikativni doprinos knjige manifestira se u impliciranim smjernicama kojima se može unaprijediti organizacijska struktura ustanove ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja koja će biti usmjerena djetetu, timski vođena s otvorenom kulturom ustanove koja je spremna za promjene i prilagodbu vrtičke prakse. Osim toga, ona može biti izvrstan vodič roditeljima u učinkovitijem razumijevanju vrtičke prakse u svrhu unaprijeđivanja suradnje s odgojiteljima i kao motivacija za interaktivno sudjelovanje u razvoju, oblikovanju i izvođenju kurikulumu.

Knjiga *Perspektive suvremenog kurikulumu ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja* uistinu je vrijedno djelo aktualne pedagoške misli, ali i riznica znanstvenih spoznaja koje će potaknuti studente, odgojitelje, pedagoge, roditelje i ine druge čitatelje na učenje i promišljanje o različitim aspektima kurikulumu i organizacijske kulture ustanova ranoga i predškolskoga odgoja, a znanstvenike na daljnja istraživanje navedene tematike.

Zvezdana Penava Brekalo